

NÀUFRAG EN EL TEMPS, DE JAUME GALMÉS I RIERA¹

Nàufrag en el temps sintetitza perfectament el món poètic de Jaume Galmés (nascut a Sant Llorenç del Cardassar el 1967), de qui ja coneixíem uns poemes apareguts en l'antologia *Onze poetes inèdits* (1989) i nombroses versions poètiques del francès i de l'alemany. A través d'aquests poemes tant podem observar els temes i els interessos poètics de l'autor, com hi podem endevinar les fonts d'on ha nascut la seva poesia. Aquest poemari és, de fet, un recull o una selecció de les millors composicions escrites fins ara pel jove poeta; una mena de síntesi molt representativa i molt hàbilment ordenada, ja que amb la disposició que ha sabut donar a les seves peces ha aconseguit fer d'aquest conjunt de poemes o de fragments de poemaris diversos allò que en diem un «tot», un «llibre». Em sembla molt especialment important que el «Poema de l'àngel» cloqui el volum i, en certa manera, doni sentit a tot el conjunt.

Els temes que tracta i el llenguatge de *Nàufrag en el temps* tenen el punt de partida en el Romanticisme. Per a Jaume Galmés la poesia és l'únic camí possible per aclarir quin és el seu lloc en el món. La poesia és un exercici —irrenunciable— per veure la llum en la tenebra més absoluta. El jove poeta ha descobert el dolor de la felicitat perduda, aquella illa a la qual és impossible retornar i que deixa sempre la dolorosa petjada de l'enyorament i la recança. Sap que, tanmateix, realment la felicitat és impossible sense admetre l'engany, el somni.

Però, per a ell, com per als romàntics, aquest dolor d'ésser un «nàufrag en el temps» compleix una funció creativa. Alfred Musset deia que «res no ens fa tan grans com un immens dolor». Així, la imatge que encapçala aquests poemes és la del nàufrag, és a dir, la de l'ésser humà perdut en el seu món, en el seu temps, que no pot trobar la felicitat de què en altre moment havia gaudit. També com en els poetes romàntics, la poesia de Jaume Galmés és plena de tensions, de termes excloents: entre dia i nit, entre terra i cel, entre

1. Jaume Galmés, *Nàufrag en el temps*. Pròleg de Josep Piera. Barcelona: Edicions 62, 1993.

solitud i amor, entre engany i veritat, entre vida i mort, entre passat i present... Ens trobem en el terreny dels extrems que es neguen, però que alhora un condueix a l'altre. Per exemple, el poeta ens diu que necessita que mori el mort que viu dins ell per poder viure. O vol la solitud per poder estimar realment. O necessita retrobar el passat per tal de tornar sentir la plenitud del present. Etcètera. Aquest moviment interior pot semblar-nos il·lògic, absurd. Per aquest motiu Jaume Galmés creu que l'important de l'activitat poètica no neix del seu sentit, sinó sobretot de la seva acceptació:

Escriuré versos bo i cansant-me,
ara que tanmateix ja he vist
que no hi pot haver res de més absurd.

La ruptura amb la lògica és el que l'atreu de la poesia, perquè li permet reinterpretar la realitat, el món. Així, la nit apareix molt sovint en els seus poemes perquè és el regne de l'obscuritat i alhora de la meravella, perquè just els segons que dura un llamp i la seva claror —tan intensa com fugarç— són suficients per poder descobrir un univers insòlit. Gerard de Nerval parla del «llampec furtiu» dels «ulls somrients» on havia descobert la bellesa grega. Molt significativament una de les seccions de *Nàufrag en el temps*, formada per poemes molt breus i molt sorprenents, es titula «Llampecs». Es tracta de poemes de dos o quatre versos generalment que, a partir de la unió d'elements que no tenen res en comú, ens sorprenen tot presentant-nos una cara desconeguda de la realitat. Per exemple, un d'ells diu així:

No té res a veure
l'estàtua de marbre
amb el que tu
puguís pensar de mi.

Jaume Galmés cerca amb la poesia descobrir l'ocult, l'amagat, el secret... I ho fa en bona part tenint en compte, com ja hem assenyalat, les petjades dels poetes del romanticisme francès i alemany,

que ell mateix ha traduït: Hölderlin, Novalis, Heine, Rilke, Gerard de Nerval, Musset, etc. Com els romàntics i els seus successors els simbolistes i els surrealistes, el nostre poeta cerca la bellesa en allò que els nostres ulls no poden captar a primera vista. El concepte del poeta que Jaume Galmés té ens recorda els versos finals d'«Albatros» de Baudelaire:

*Le Poète est semblable au prince des nuées
Qui hante la tempête et se rit de l'archer;
Exilé sur le sol au milieu des huées,
Ses ailes de géant l'empêchent de marcher.*

Per a ell, tampoc les «ales de gegant» no deixen que el poeta camini i, per això, només pot trobar el seu lloc en el somni (i en l'insomni). Així, somnia que té un mar sota la seva finestra tot i que visqui terra endins i, per tant, crea d'aquesta forma una realitat nova, personal, exclusiva, que no coincideix amb la que li mostren els ulls i els sentits. Es tracta d'un món màgic, com el dels quadres del pintor neerlandès Hieronymus Bosch, on es concentra la bellesa gratuïta, sense cap finalitat ni utilitat. I, també, paradoxalment el somni és l'únic que pot acostar-lo a l'amor impossible, irremissiblement perdut.

Gaudesc la vida, m'enfebreix el goig de sentir-la,
i mai ressonen tan alts els meus cants
com quan tot ho oblid i em rabeig en el somni
enyorant el somriure de l'amiga.

Però el poeta desitja aquesta distància, perquè precisament és de la separació d'on neix l'amor. Plató ja deia que l'Amor és atracció per alguna cosa que ens manca. Per tant, posseir-la pot equivaler a destruir aquest amor perfecte. El poeta desitja l'inexistent, perquè és on troba el sentiment pur, l'Ideal. L'amor és desig no de qui realment existeix, sinó de qui es creu que existeix. Jaume Galmés, en un dels poemes breus, també diu:

Estimada,
tocaré a la teva porta.
No obrissis:
Malastrugança.

Crec que les meves paraules ja són més que suficients: ja us he presentat les claus principals de l'obra poètica de Jaume Galmés, aquest nou poeta que ha triat el camí de la poesia com a única vocació. Tot seguint el consell que Rilke donava a un jove poeta, ha entrat en si mateix i ha examinat les profunditats de les quals brota la seva vida, ha fet surar les sensacions submergides i ha acceptat el seu camí. I, consegüentment amb la seva elecció, Jaume Galmés ha bastit el seu món poètic sobre la tradició més afí amb el seu món interior: el romanticisme que mai no va arribar a les nostres latituds.

PERE ROSSELLÓ I BOVER